

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра судоустрою та прокурорської діяльності

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали міжнародної конференції

(Харків, 23 квітня 2021 р.)

Харків
«Право»
2021

УДК 347.97/.99
А43

Редакційна колегія:

Л. М. Москвич,
О. З. Хотинська-Нор,
Н. М. Бакаянова,
О. В. Щербанюк,
Р. Бірке

Відповідальність за зміст тез несуть автори

Актуальні проблеми судового права : матеріали міжнар. конф.
А43 (Харків, 23 квіт. 2021 р.) / редкол.: Л. М. Москвич та ін. – Харків :
Право, 2021. – 538 с.
ISBN 978-966-998-233-9

Збірник містить матеріали міжнародної конференції «Актуальні проблеми
судового права», яка відбулася 23 квітня 2021 р. за участю відомих вітчизняних
та зарубіжних науковців та практиків.

УДК 347.97/.99

ISBN 978-966-998-233-9

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2021
© Видавництво «Право», оформлення, 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	21

Секція 1 ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

НАУКОВЦІ ТА ПРАКТИКИ

Бакаєнова Н. М.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СУДАМ У ЗАСТОСУВАННІ ЗАКОНОДАВСТВА	23

Билиця І. О.

ДОВІРА ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	27

Горбань Н. С.

ПРО БОЛЬОВІ ТОЧКИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	29

Городовенко В. В.

КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА ТА РОЗВИТОК РОЗУМІННЯ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ	33

Дришлюк А. І.

ФУНКЦІЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МЕХАНІЗМИ СУЧАСНОГО ПРАВОНАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	36

Івановська А. М.

КОНКУРСНИЙ ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТІЯ ЙОГО НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	40

Кернякевич-Танасійчук Ю. В.

ДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	43

Ковальчук І. С.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ ТА ФРН.....	45

Маловацький О. В.	
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ	48
Марочкін О. І.	
ПОВНОТА СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ЇЇ СКЛАДНИКИ	51
Остафійчук Л. А.	
ВІДКРИТІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ VS ПРАВА ЛЮДИНИ НА ТАЄМНИЦЮ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	53
Овсяннікова О. О.	
ОПТИМІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ СУДІВ: ПОЛІПШЕННЯ АБО ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ?	56
Овчаренко О. М.	
СТАНДАРТИ НЕСУДОВИХ (АЛЬТЕРНАТИВНИХ) СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	59
Паскар А. Л.,	
ПРЕЦЕДЕНТНА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ПРОБЛЕМ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ	63
Потапенко А. В.	
ЗМІНА СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ СУДІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З УТВОРЕННЯМ (ЛІКВІДАЦІЄЮ) РАЙОНІВ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ОПТИМІЗАЦІЇ СУДОСТРОЮ	66
Прилуцький С. В.	
ПРИНЦИП ЛЕГАЛЬНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ	68
Рєпіна Ю. С.	
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ СУДАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	72
Русанова І. О.	
СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	76

така реформа має відбуватися комплексно й зачіпати основи діяльності зазначених суб'єктів. За таких умов можливе успішне реформування судової влади та таких її інститутів, як судоустрій та судочинство.

Використана література:

1. Фойницький І. Я. Курс уголовного судопроизводства. Т. 1. СПб., 1996. 552 с.

Остафійчук Л. А.,
доцент кафедри процесуального права
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича,
кандидат юридичних наук

ВІДКРИТІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ VS ПРАВА ЛЮДИНИ НА ТАЄМНИЦЮ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Із загальнодоступного Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) збирається та використовується багато інформації, що дає можливість вважати цю частину кіберпростору громадським місцем. Хоча нинішня практика та існуючі фізичні обмеження обмежують ступінь доступу до персональних даних у судових документах, нові технології на межі зміни цієї реальності. Права людини можуть стати «маяками» для регулювання інформаційно-комунікаційних технологій і законодавства, вказуючи, які цілі повинні бути досягнуті і яка шкода має бути відвернена відповідно до принципу пропорційності. Розглянемо їх.

В судових справах можуть міститися історії хвороби, дані про психічне здоров'я, податкові декларації та фінансову інформацію, сімейний стан, місце проживання та місце роботи, розмір заробітної плати тощо. Наприклад, під час звичайного цивільного позову щодо відшкодування шкоди внаслідок автомобільної аварії, позивач повинен надати повну медичну інформацію про свій стан здоров'я, розкрити деталі про свій спосіб життя, діяльність та зайнятість. Це стосується і відповідачів, свідків та інших осіб, які беруть участь у розгляді судових справ, та які можуть зазнавати впливу в приватні дані, якщо ці дані згодом будуть оприлюднені в судових документах. Отже, перед розміщенням судово-

го рішення в інформаційних базах даних, що доступні в Інтернеті, осіб, яких це судові рішення безпосередньо стосується, теж потрібно інформувати про те, що ознайомлення з таким судовим рішенням широкого кола користувачів або інше його використання в практичній чи дослідницькій роботі, – може потенційно зачіпати їх права на недоторканість приватного життя чи таємницю персональних відомостей, збір, використання, передачу та зберігання їх даних. Лише отримання згоди цих осіб на оприлюднення їх персональних даних в судових рішеннях забезпечить дотримання їх прав.

Право на недоторканість та таємницю приватного і сімейного життя означає надання людині гарантовану державою можливість контролювати інформацію про самого себе, перешкоджати розголошенню відомостей особистого, інтимного характеру. Однак, розміщення інформації про особу на сайті Судова влада України (<https://court.gov.ua/fair/>) відбувається поза її волею. Наприклад, знаючи прізвище та ім'я людини можна знайти які справи і в якому суді щодо неї розглядаються. Закон України «Про доступ до судових рішень» забороняє розголошувати відомості у текстах судових рішень, що відкриті для загального доступу, які дають можливість ідентифікувати фізичну особу. В той же час, знаючи номер справи з бази даних «Стан розгляду справ» ми можемо чітко ідентифікувати всіх сторін у справі в рішенні, що розміщене в ЄДРСР. Зважаючи, що для кожного судовий процес є стресом, а інформація щодо розгляду справи про розлучення, поділ майна, адміністративне чи кримінальне правопорушення є абсолютно не бажаною для розголошення третім особам, – вважаю доступність такої інформації порушенням права людини на недоторканість і таємницю приватного і сімейного життя людини. Перш за все такий видобуток інформації не має носити довільний характер. «Публічне розповсюдження інформації не позбавляє її змісту захисту» [1], тому така інформація не може бути доступною будь-якій особі, яка просто вміє користуватися комп'ютером і пошуком інформації у відповідних базах даних. Отже, інформацію потрібно надавати лише зареєстрованому користувачу відповідної бази даних і виключно із заявленою метою (адвокату – для захисту, прокурору – для підтримання обвинувачення, особі – як безпосередньому учаснику процесу). По-друге, будь-яке втручання повинно відповідати принципам законності, необхідності та пропорційності, адже інформація, яка стосується, наприклад, адвокатської діяльності,

вимагає підвищеного стандарту захисту. Принципом конфіденційності адвокатської діяльності охоплене навіть звернення клієнта до адвоката за правовою допомогою, в той час як вказана база даних дозволяє з'ясувати який адвокат приймає участь у розгляді справи та кого безпосередньо захищає. Процедура авторизації для доступу та використання такої інформації повинні бути визначені у законі. Оскільки цифровий видобуток такої інформації здійснюються таємно, без дозволу особи та адвоката, потрібно щоб закон, який регламентуватиме такий дозвіл, був прозорим та надавав кожній потенційно постраждалій особі право себе захистити.

Через відсутність фіксації обмеження часу для зберігання даних у відкритих інформаційних мережах, інформацію ЄДРСР та баз даних «Он-лайн трансляції судових засідань» (<https://court.gov.ua/affairs/online/>) і «Стан розгляду справ» (<https://court.gov.ua/fair/>) також можна розглядати як порушення прав людини. Наприклад, кримінальне провадження щодо особи закрито у зв'язку із відсутністю події чи складу правопорушення. Строк зберігання такої справи у суді складає три роки, а в електронних базах даних наявна інформація з 2008 р., тобто оригінал справи в паперовому вигляді вже дев'ять років як знищений, а в електронному вигляді вся інформація збережена. Електронні примірники судових рішень зберігаються в ЄДРСР безстроково. Відповідно, зберігання даних понад дозволений період згідно з чинним Переліком судових справ і документів, що утворюються в діяльності суду, із зазначенням строків зберігання, затвердженим наказом Державної судової адміністрації України від 07.12.2017 № 1087, – неприпустиме, адже це впливатиме на добropорядну репутацію та честь людини в майбутньому. Крім того це є порушенням права особи на забуття [2]. Для запобігання вторгненням у приватну сферу особи, які нові технології роблять можливими, необхідно поширити дію вказаного нормативного акту якщо не на знищення, то хоча б про вчасне закриття відповідної інформації про справи в електронних базах даних, доступних в Інтернеті невизначеному колу осіб.

Отже, впровадження цифрових технологій в судову систему послаблює захист приватного життя особи. Так як «всі права які має людина офлайн рівною мірою повинні захищатися в онлайн» [3] саме на державу покладено обов'язок розвитку та удосконалення законодавства щодо захисту здійснення прав людини в Інтернеті та інших технологічних середовищах, в тому числі базах даних сайту «Судова влада України».

Використана література:

1. Seibert-Fohr, Anja, Digital Surveillance, Meta Data and Foreign Intelligence Cooperation: Unpacking the International Right to Privacy (April 25, 2018). URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3168711>

2. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 4.5.2016. L119. 88 p.

3. Human Rights Council (5 July 2012), The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet, 20th Session, UN Doc. A/HRC/20/8. URL: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/regularsessions/session20/pages/resdeostat.aspx>

Овсяннікова О. О.,

доцент кафедри судоустрою
та прокурорської діяльності

Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук

ОПТИМІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ СУДІВ: ПОЛІПШЕННЯ АБО ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ?

17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Постанову №3650 «Про утворення та ліквідацію районів» [1]. Згідно з документом, тепер в Україні налічується 136 районів, а, відповідно, старі 490 районів Парламент ліквідував. Реорганізація районів розпочалася з грудня 2020 року, після того, як набув чинності закон про розмежування повноважень і ресурсів між районами та громадами. Наразі триває перехідний період, який за прогнозами має завершитися до середини 2021 року, щоб процес зміни адміністративно-територіального устрою був максимально непомітним для людей, а якість і доступність послуг, що надавалися на районному рівні, не знизилася.

Внаслідок вказаних реформувальних виникло багато питань щодо функціонування і роботи судової системи в межах новостворених районів та, відповідно, підсудності справ тим чи іншим судам. Зараз більшість населених пунктів увійшли до інших районів, ніж це було до адміністра-